

CAPUT XXI.

A QUIBUS CENSURIS ET PŒNIS POSSINT PRÆLATI REGULARES ABSOLVERE SUOS SUBDITOS PER PRIVILEGIUM RELIGIONIBUS, PRÆSERTIM MENDICANTIBUS, CONCESSUM.

4. In hoc puncto, quod primum in fine præcedentis capituli proposuimus, dicendum est censuras Pontificias esse materiam horum privilegiorum. Hoc constat ex eorum verbis, quæ universaliter sunt, et prædictam distributionem multis modis declarant. Quia vero sub generali clausula non solent speciales casus comprehendere, dubitari imprimis potest an sub ea comprehendantur casus reservati in Bulla Cœnæ; qui, ut aliqui censent, ita sunt speciales, ut sub generali facultate non comprehendantur, qua de re vide Staphylæum, de Reservat. in forma Brevium, pag. 191; Gomez, in tract. Brevium, num. 26. Nihilominus dicendum est comprehendere, non quidem sub singulis privilegiis, nam, ut dixi num. 42, cap. præced., in aliquibus sunt vel tantum generalia, vel nimis limitata, sed sub omnibus simul. Primo quidem est privilegium Sixti IV, cujus fit mentio in nostro Compendio, § 6, verb. *Absolutio*, ex Monumentis Minorum. In eo enim a generali exceptione quatuor tantum casus excipiuntur; exceptio autem, ut juristæ aiunt, firmat universalem regulam in contrarium; ergo ex vi illius Indulti extenditur hæc facultas ad omnes alios casus in Cœna Domini contentos, et quomodocumque Pontifici reservatos. Erant autem casus excepti a Sixto IV. Primo, *relapsus in hæresim; schisma; litterarum Apostolicarum falsificatio; et delatio prohibitorum ad infideles*. Qui omnes sunt casus in Bulla Cœnæ contenti, et ex his quæ circa illius expositionem, tomo de Censur., disput. 21, sect. 2, diximus, satis clari. Ex his autem intelligitur vis rationis factæ; nam ex eis constat, illam facultatem extendi etiam ad primum lapsum in peccatum hæresis, quod inter omnia reservata habet maximam specialitatem; ergo a fortiori intelliguntur concessi omnes alii casus ibi non excepti. Item cum in sola hæresi relapsus excipiatur, in aliis non exceptis quicumque relapsus, seu quodcumque recidivum intelligitur concessum.

2. *Neque hodie excipitur casus hæresis.* — *Quid de aliis tribus casibus exceptis cum hæresi a Sixto IV.* — *Extenduntur etiam ad omnes casus cap. Si quis suadente.* — Adde vero

ulterius, illam exceptionem magna ex parte sublatam esse per concessionem Gregorii XIII Societati factam, *absolvendi ab hæresi, et a relapsu etiam in hæresim, eos omnes qui sub Societatis obedientia vivunt, si quis (quod Deus avertat) in eam incidere*, ut dicitur in dicto Compendio, § 7; et in 9, additur, eandem facultatem concessisse Alexandrum VI Minoribus de Observantia, cum duplici tamen limitatione, scilicet, pro solis Ultramontanis, et dummodo relapsorum crimina publica et notoria apud seculares non sint; Gregorius vero nullam limitationem addit. Circa quam extensionem dubitari potest, an per illam sublata sint aliæ tres exceptiones positæ a Sixto IV, nam ita videtur affirmandum, quoniam potissima illarum exceptionum erat relapsus in hæresim, et inter omnes casus ille habet maximam specialitatem; ergo illo concessio, reliqui omnes censentur concessi. Sed nihilominus ex vi illius solius Indulti non audeo hoc affirmare, quia in materia jurisdictionum et potestatum argumentum illud non est firmum, nam potest quis habere jurisdictionem ad iudicandum de gravissimo crimine, et non de minori, maxime in jurisdictione delegata, qualis datur per hæc privilegia. Verum est, juxta materiam subjectam, intentionem illorum Pontificum videri fuisse, ut omnis exceptio et limitatio auferretur. Existimo tamen supposuisse alias exceptiones jam sublatas, et ideo illam tantum, quæ maxima erat, abstulisse; ablata autem videntur aliæ exceptiones per privilegia generalia, quæ exceptiones non habent, et addunt illam clausulam: *Etiam si talia forent, propter quæ Sedes Apostolica esset consulenda*. Dices, per hanc clausulam, etiam exceptionem relapsus in hæresim videri sublatam. Respondeo, adeo esse specialem casum illum, ut sine specifica expressione non putaretur concessus, etiam per illa generalia verba; sicut in disput. 21 de Fide, sect. 4, diximus per privilegia concedentia facultatem absolvendi a casibus Cœnæ, non comprehendere hæresim, nisi exprimat. Propterea igitur specifica concessio et extensio merito obtenta est. Atque ita relinquatur satis probata conclusio quoad omnes censuras a jure, et Pontificias, quia omnes continentur vel extra Bullam Cœnæ, vel intra illam; sed ad utraque extenditur hæc facultas; ergo. Quocirca, non est dubium quin hæc facultas se extendat ad excommunicationem cap. *Si quis suadente*; nam, licet

olim de jure communi hæc censura committeretur Episcopo in gravioribus casibus, et Abbati in levioribus, cap. *Monachi*, de Sentent. excomm., tamen etiam illa concessio generalis non erat, sed solum quando percussio erat monachorum inter se. Et licet postea extensa sit ad percussorem clerici secularis, cap. *Religioso*, de Sentent. excomm., in 6, tamen et soli Episcopo committatur, et non universaliter, sed in percussione non enormi, juxta communem interpretationem; at vero juxta prædicta privilegia absolute concessa est hæc facultas, non in speciali, sed per sufficientem clausulam generalem, ut explicatum est.

3. *Dubium insurgens, an dicta privilegia hodie valeant.* — Dubitari vero hic potest, an hæc privilegia hodie sufficiant ad hujusmodi observationem. Est autem duplex ratio dubitandi: prima, quia privilegia non cadunt in futuras reservationes; eæ autem reservationes Cœnæ Domini singulis annis renovantur, et tanquam de novo fiunt; ergo privilegia prius concessa non extenduntur ad illas. Quæ ratio procedit de quibuscumque casibus post dicta privilegia reservatis, etiam extra Bullam Cœnæ. Alia ratio est, quia hæc facultates videntur revocatae per posteriores Bullas Cœnæ, in quibus ad finem dicitur, *etiam prætextu quarumvis facultatum vel Indultorum, quibuscumque personis quorumvis ordinum, etiam Mendicantium, ipsisque Ordinibus, et eorum monasteriis*, etc. Per quæ verba videntur expresse derogata dicta privilegia. Dicendum nihilominus est primo, hæc privilegia de se sufficere ad absolvendum a quibuscumque peccatis reservatis, tam in Bulla quam extra illam, etiam si reservatio post concessionem privilegiorum facta sit. Probat, quia sensus illorum privilegiorum non est per ea dari facultatem ad absolvendum ab illis peccatis, quæ tunc reservata sunt, quando privilegium conceditur; sed ab illis quæ tunc reservata sunt, quando fit confessio, et absolutio præstanda est; ergo, licet reservatio sit posterior, nihil refert. Antecedens probatur, quia imprimis Papa potest hoc sensu suam jurisdictionem delegare, ut est apud omnes indubitatum, quia potest facere delegationem de se perpetuam, id est, quamdiu revocata non fuerit, et potest suam propriam jurisdictionem, et pro tempore vitæ suæ illo modo delegare; ergo pro omnibus futuris temporibus. Quod autem hoc etiam intendat probatur, quia concedit illa privilegia ut per-

petua, et ut generalia ad omnes casus reservatos; non possent autem esse talia, nisi ea intentione concederentur. Item, quia privilegia illa sunt absoluta, et continent gratiam et favorem, quæ in nullius præjudicium cedunt, nisi ipsius concedentis: ergo non sunt a nobis restringenda, sed amplianda potius, juxta communem regulam juris.

4. Confirmatur a simili: nam, si Rex eximat oppidum ab aliquo onere, quantumcumque postea crescat, totum id, quod in futurum auctum est, censetur exemptum, ut tradit Baldus, in l. *Cum fundus*, ff. de Legatis, 2, et tractat Covar., in Pract., cap. 2; ergo similiter, etc. Confirmatur secundo a simili, nam si Pontifex concedat regi præsentationem beneficiorum talis provinciae, vel civitatis, extenditur illa concessio etiam ad beneficia postea creata, argum. cap. *Quia circa*, de Privileg., ubi ratio affertur, quia in beneficiis plenissime est interpretatio adhibenda; ergo multo magis in præsentibus adhibenda est, tum quia novæ reservationes sunt quotidianæ, et ideo facilius creditur de eis cogitasse Pontificem, quando tale privilegium concessit; tum etiam quia hæc privilegia data sunt propter publicam et magnam utilitatem, scilicet spirituales, juxta ea quæ tradunt Joan. Andr., in c. *Qui sentit*, de Regulis juris, in 6; et Panormit., in c. *Quia circa*, n. 5; Alexand., lib. 2 Consil., consilio 173, n. 21. Tandem confirmatur ex usu sequentium Pontificum; quando enim volunt ut talia privilegia non valeant ad absolvendum a casibus denuo ab ipsis reservatis, revocant expresse dictas facultates; ergo supponunt illas de se extendi ad subsecutas etiam reservationes.

5. Secundo dicendum est, prædictas facultates non esse revocatas per Bullam Cœnæ Domini; circa quam assertionem sciendum est, olim in revocatione, quæ fiebat in Bulla usque ad Gregorium XIII, solita fuisse poni illa tantum verba quæ supra retulimus; illis vero, ut notavit Navar., c. 27, n. 73, addidit Sixtus V hæc verba: *Nisi in eis etiam casus præsentibus litteris expressi comprehendantur*, quæ etiam adduntur in Bulla S. D. N. Clementis VIII. Igitur juxta hanc additionem manifesta est conclusio posita, quia per illa verba declaratur non revocari privilegia, in quibus conceditur specifica facultas absolvendi a casibus Bullæ Cœnæ; hujusmodi autem sunt privilegia regularium, ut ostendimus; ergo. Specialiter etiam concessit Gregorius XIII Societati, ut nullæ ejus facultates per Bullam

Cœnæ Domini derogatæ censeantur, ut referatur in Compendio Societatis, verb. *Bulla Cœnæ*, § 2.

6. *Discutitur assertio, spectata Bulla Cœnæ ante hos Pontifices. — Qui stant pro revocatione. — Qui revocationem negent.* — At vero juxta antiquam formam, dubium erat an talia privilegia essent revocata, propter verba superius citata, sine prædicta, vel aliqua alia limitatione posita. Et affirmandum censuit Collector privilegiorum Mendicantium, verb. *Absolutio ordinaria quoad fratres*, § 13, ubi refert responsum Cardinalis Alexandrini, ita affirmantis. Aliquibus tamen viris doctis nimis rigorosa visa est illa interpretatio, quia non putant verisimile Pontificem voluisse revocare omnes facultates datas in specie ad ipsosmet casus Cœnæ; quia inde possunt inferri multa incommoda, quæ videntur absurda, quæ indicant magnam inconstantiam in voluntate principis, quæ præsumenda non est, ut latius refert Emman. Roder., tom. 1, q. 20, art. 9. Ad illa vero incommoda respondere possunt, hanc revocationem non esse intelligendam respectu ejusdem Pontificis, qui concessit privilegium, ut adnotavit etiam Cardinalis Alexandrinus, quia de eodem verisimile non est infra eundem annum velle revocare facultatem perpetuam, quam in specie concesserat, præsertim cum illa revocatio, cum sit ordinaria, censeatur prævisa: nam videretur eludere vel decipere concedendo hoc privilegium, quod statim est revocaturus; respectu ergo ejusdem magnam habet vim illa conjectura, quæ, quando est adeo vehemens, magnam vim habet in interpretatione legum, ut late prosequitur Tiracquel., in Præfatione ad l. *Si unquam*, n. 37; at vero quando Bulla revocatoria edita est a diverso Pontifice, nulla potest argui inconstantia, quia, cum diversa sit voluntas, non est inconstantia quod una revocet quod alia voluit, ut quotidie fieri videmus; nec particularia incommoda, quæ hinc inferuntur, aut potius cogitantur, apud me vim habent, quia sunt valde privata et extraordinaria, quæ morales leges non considerant. Probabilius fundamentum illius sententiæ esse potest, quia facultas absolvendi a casibus Cœnæ, non conceditur, nisi in specie detur, nec sufficit clausula generalis absolvendi a casibus reservatis Papæ, ut multi sentiunt; ergo et e converso facultas specialis ad absolvendum a casibus Cœnæ non revocatur per clausulam generalem, donec expressa mentio illius fiat;

sed in Bulla Gregorii XIII, et aliis, non fiebat talis revocatio, sed tantum generalis. Unde juxta hanc sententiam et rationem, per illa verba solum revocantur generales facultates absolvendi a censuris reservatis Papæ, ut nimirum illæ non sufficiant ad absolvendum a casibus Cœnæ, non vero revocentur facultates expresse hoc concedentes, quod quidem explicavit Sixtus V, non vero addit.

7. *Prima objectio contra allatam rationem. — Secunda objectio.* — Verumtamen hæc ratio videtur seipsam falsificare; nam, si facultas generalis ad absolvendum a casibus omnibus Papæ reservatis non comprehendit casus Cœnæ, ergo talis facultas non est revocabilis per prohibitionem absolvendi a casibus Cœnæ; quia non revocatur nisi facultas quæ antea erat; sed antea illa non erat facultas absolvendi a casibus Cœnæ; ergo per Bullam Cœnæ non revocabantur illa privilegia generalia: atque adeo ex illa ratione potius sequitur, per illa verba solum revocari illa privilegia, quæ in specie illos casus concedebant, nam alia generalia per se erant limitata et exclusiva. Dices: ergo immerito in Bulla Sixti V illa additio facta est, quia destruit ipsam revocationem. Respondeo, inde fieri probabile oppositum ejus, in quo fundatur prædicta ratio, quæ alio modo ita impugnatur. Nam per universalem clausulam absolvendi a casibus Papæ reservatis, datur facultas etiam ad casus Cœnæ in specie; ergo e converso per revocationem generalem absolvendi a casibus Cœnæ, revocantur etiam facultates expresse illos concedentes. Antecedens probatur ex mente Sixti V et Clementis VIII; addendo enim illam limitationem, supponunt dupliciter dari facultatem ad absolvendum a casibus Cœnæ, scilicet, per generalem clausulam, vel per specificam, et ideo declarant se revocare priorem facultatem, non posteriorem. Idemque confirmari potest ex aliis Indultis, in quibus Pontifices generaliter concedentes suos casus, excipiunt casus Bullæ Cœnæ, supponentes comprehendendi, nisi excipiantur. Sed hæ rationes non concludunt, quia in his litteris Apostolicis aliqua verba addi solent tantum ad majorem declarationem, et ad tollenda dubia.

8. *Ad primam objectionem in numero præcedenti. — Ad secundam objectionem in eodem numero.* — Unde sustinendo illud fundamentum (quod probabile est), sub concessione generali casuum Pontificis non comprehendendi casus Cœnæ, dicendum est ad priorem objec-

tionem, hoc ipsum provenire ex vi illius clausulæ, et ideo respectu præcedentium privilegiorum esse revocatoriam ex parte; respectu vero subsequentium esse quasi declaratoriam seu impedientem, ne ad hos casus extendantur. Per illa enim verba factum est ut illi casus tam specialem habeant reservationem, ut sub generali clausula absolvendi a reservatis non comprehendantur. Si enim non adderetur illa clausula revocatoria privilegiorum, non esset cur illa omnia delicta non comprehenderentur, quia atrocitas culparum non sufficit per se sola; alia enim fortasse delicta, ut simoniæ, vel blasphemix, sunt tam gravia ac multi casus Bullæ Cœnæ, et nihilominus licet habeant annexam excommunicationem reservatam Pontifici, comprehenderentur sub illa clausula generali *absolvendi a reservatis*. Si ergo casus Cœnæ non comprehenduntur, ideo est quia per illam clausulam revocatoriam sunt exempti, et ita per illa verba et revocantur vel limitantur quoad hanc partem privilegia prius concessa, et simul fit ut subsequentia privilegia, sub generali clausula concessa, hos casus non comprehendant. Ad secundam ergo objectionem ex verbis Pii V, respondetur, solum esse addita ad hoc ipsum explicandum, scilicet, privilegia generalia non sufficere ad absolvendum ab his casibus, et forte ita explicasse mentem suorum prædecessorum. Et simili modo, si aliquando in generalibus privilegiis fit exceptio casuum Cœnæ Domini, ad majorem claritatem fieri, non quia sit necessarium; et ideo raro fit illa exceptio. Frequentius e converso quando Pontifex vult privilegium extendere ad casus Cœnæ, eos specialiter exprimit, sentiens in universali clausula non comprehendendi. Est ergo probabile, privilegia religionum in hac parte nunquam fuisse revocata per Bullam Cœnæ; incertum tamen; et ideo prudenter Societas declarationem vel renovationem obtinuit a Gregorio XIII; jam vero per posteriores Bullas dubium sublatum est.

9. *An dicta privilegia extendantur etiam ad censuras propter simoniam contractas. — Resolutio, extendi ad omnes præter contractas ex ordinatione simoniaca.* — Superest vero aliud speciale circa censuras quæ per simoniam contrahuntur. Nam, licet dicta privilegia ad illas etiam extendantur, ut declaratum est, tamen Sixtus V, in Motu proprio adversus clericos male promotos, § 8, easdem poenas renovans, et alias addens, sibi que eas reservans, revocat omnia privilegia, etiam in Mari

magno contenta, vel quibuscumque ordinibus aut personis regularibus concessa, et similiter derogat facultatem Concilii Tridentini concessam Episcopis ad absolvendum a casibus occultis. Quæ revocatio integra adhuc manet, quia, licet Clemens VIII, Motu proprio edito anno 1595, constitutionem illam Sixti V reduxerit ad terminos communis juris et Concilii Tridentini, addidit exceptionem: *Præterquam contra simoniace ordinatos et ordinantes inflictas*. Respondetur imprimis hanc revocationem non esse generalem de quacumque simonia, sed de illa tantum quæ circa ordines committitur, et ideo si aliqua censura contrahitur per simoniam circa beneficia, vel prælationes obtinendas, facultas absolvendi ab illa revocata non est. De alia vero, quæ contrahitur per ordinationem simoniacam, concedendum est, nunc non habere Prælatos religionum hanc facultatem circa suos subditos, nisi a Sede Apostolica habeant, saltem vivæ vocis oraculo, novam confirmationem suorum privilegiorum. Estque admiratione dignum, quod possint hi Prælati absolvere a peccato hæresis, et non a peccato simoniæ; ubi constat verum esse, quod supra numero secundo diximus, in his facultatibus non valere argumentum, qui potest in majus, posse etiam in minus. Et ad illam admirationem responderi potest, licet peccatum simoniæ minus grave sit quam hæresis, esse tamen frequentius, et plerumque esse homines, præsertim regulares, nimium proclives ad ordines sascipiendos; et ideo non immerito potuisse reservationem illius delicti magis restringi.

10. *An extendantur ad censuras contractas spe et fiducia privilegiorum.* — Dubitari præterea potest de quadam restrictione, quæ in dictis privilegiis addi solet, scilicet, ut possit ab his censuris absolutio dari, nisi fuerint peccata commissa in contemptum clavium, vel nisi commissa fuerint spe et fiducia talium privilegiorum, ut constat ex privilegiis Bonifacii IX et Eugenii IV, quæ referuntur in Supplemento, et Monum. Minorum. In contrarium autem est, quia, licet illa privilegia non plus concedant, tamen alia et noviora et universaliora non addidere illas restrictiones, et ideo certum est ex vi priorum privilegiorum non esse limitatam hanc materiam, nam potuit per alia privilegia amplificari. Neque oportuit priorem limitationem expresse revocari, quia per solam additionem tollitur limitatio. Manet autem dubium, an generalia

verba sufficiant ad hujusmodi extensionem. Nam de posteriori præsertim limitatione, spe scilicet et fiducia, quidam existimant tacite contineri in hujusmodi privilegiis vel facultatibus, et in aliis similibus, etiamsi non exprimitur. Ratio est, quia in generali concessione non comprehenditur casus specialis, qui verisimiliter non esset a Pontifice in particulari concedendus; sed illud genus peccati est valde speciale, et contrarium intentioni Pontificis, qui non vult ut ejus gratia fiat alicui occasio peccandi. Atque hæc sententia sumi potest ex Antonino, 1 p., tit. 10, cap. 3, § 5, ubi in forma generali concedendi indulgentiam plenariam, ponit hanc particulam: *Præter ea quæ ex confidentia hujus indulti commisisti*, sentiens includi in hujusmodi Indultis dictam conditionem, et in eandem inclinat Corduba, lib. 5 de Indulgentiis, q. 37, quem sequitur Emman. Rodr., tom. 2, q. 20, art. 16, qui consequenter idem sentiunt de quibuscumque similibus gratiis vel facultatibus, quæ a Pontifice concedi solent.

11. *Contraria sententia suadetur.* — Sed, licet hæc opinio pio zelo cogitata sit tanquam securior et cautior, ne privilegiati sumant occasionem peccandi, nihilominus videtur nimis rigorosa. Primo, quia quando Pontifices volunt cum illa limitatione facultatem concedere, expresse declarant, quod frequenter faciunt, præsertim in Bullis Compositionis propter damnum tertii; ergo quando non exprimunt, præsumendum potius est noluisse illam addere, præsertim in privilegiis, quæ per se solum ordinantur ad spiritualem reparationem et medicinam subditorum. Unde argumentor secundo, quia hæc facultas necessaria est etiam pro illis qui ex beneficio privilegii sumunt occasionem peccati; ergo ad benignitatem principis, intendentis reparationem lapsi, pertinet tota illa amplitudo facultatis; ergo quando ipse eam non limitat, ita interpretanda est tanquam principis beneficium. Tertio, quia gravius est crimen hæresis, et præsertim cum lapsu, quam peccatum aliud commissum etiam cum illa circumstantia fiduciæ privilegiorum; ergo, si facultates extenduntur ad hæresim, cur non etiam ad illam pravam fiduciam, cum non excipiatur? Et confirmatur, nam in aliquibus Indultis fiunt aliquæ exceptiones particulares, et reliqua generaliter conceduntur; ergo nihil aliud excipere nobis licet. Et hanc sententiam tradidimus lib. 6 de Voto, cap. 13, n. 6, et secutus est Sancius, lib. 4 de Voto, c. 54, num.

18. Tenet item Sylvest., verb. *Indulgentia*, q. 10, partic. 5, ubi contra Antoninum ait, illam limitationem solum esse necessariam, si in Indulto exprimitur; et Corduba fatetur, in rigore hoc ita esse.

12. *Ad fundamentum adversariorum.* — Neque obstat quod Pontifex non intendat dare incentivum peccandi; quia cum hoc stat, quod intendat ut absolvatur etiam ille qui talem occasionem sumpsit, quam ipse non dedit; sicut Deus, quando promittit omnium peccatorum veniam, non intendit dare incentivum peccati, et nihilominus suam promissionem extendit etiam ad ea peccata quæ ex fiducia in sua misericordia et promissione fiunt; quia illud spectat ad perfectam misericordiam, quam exultat hominum malitia, et quia alio modo non sufficienter esset provisum fragilitati hominum. Ita ergo suo modo se gerit Pontifex in his Indultis erga religiosos, quibus non esset alio modo sufficienter provisum. Unde etiam prædicti auctores fatentur, in casu particulari, ne nimia tristitia absorbeatur, qui sic peccavit, posse absolvi per dictam facultatem. At certe, si facultas de se non haberet dictam amplitudinem, non posset quis in eo casu absolvi simpliciter, sed cum onere comparandi; ergo, si pro illo, et similibus casibus, creditur facultas concessa, verius dicitur absolute et simpliciter concessam esse, quamvis non omnibus hoc prædicandum sit, ne inde sumant occasionem peccandi. Igitur prædictæ limitationes hodie omnino sublatae sunt.

13. *Arguitur primo contra verba privilegiorum concedentium absolutionem ab irregularitate, etc.* — Tandem quæri potest de quadam extensione, quæ in his Indultis addi solet, quia non solum datur potestas absolvendi a censuris, sed etiam a pœnis, et interdum additur potestas absolvendi ab irregularitatibus, infamia, inhabilitate, etc.; sed de illa generali particula *a pœnis*, dicam ex professo infra, tract. 10, l. 9, c. 2, a n. 20, explicando potestatem quam habent confessarii Societatis ad absolvendos quoscumque fideles; ubi etiam ostendam, sub illis verbis non comprehendendi irregularitatem quæ in pœnam delicti solet imponi. Quia vero ad id asserendum, unum ex præcipuis fundamentis esse solet, quia irregularitas non absolvitur, sed dispensatur, quod etiam in materia de censuris et de irregularitate ostensum est, difficultatem in præsentem ingerunt illa Indulta, quatenus dant potestatem absolvendi ab irregularitati-

bus; aut enim illud principium falsum est, aut illa verba includunt repugnantiam. Idemque dubium est de concessione absolvendi ab infamia vel inhabilitatibus; nam hæc sunt etiam veluti irregularitates quædam, quæ non absolvuntur, sed dispensantur. Item, quia pœnæ perpetuæ non absolvuntur, alias extenderetur illa potestas ad absolvendum a depositione perpetua vel degradatione, si fieret sine mortis pœna subsecuta, quod plane falsum est; sed hujusmodi inhabilitates de se sunt pœnæ perpetuæ, vel, si imponantur ad præfixum tempus, intra illud non absolvuntur, sed dispensantur; quæ est ergo hæc potestas absolvendi? Propter hanc forte difficultatem solet hæc concessio ita explicari, ut per absolutionem ab irregularitate non intelligatur ablatio ipsius irregularitatis, sed absolutio a culpa, cui est annexa talis irregularitas. Potest enim absolutio sacramentalis a culpa dari, irregularitate manente, ut est communis doctrina, quam in tom. 4 et 5 tertiæ part. tractavimus; et videri etiam potest Cardinalis, receptus in Clem. *Dudum*, de Sepultur., q. 8; ergo etiam potest concedi potestas absolvendi a culpa, et non tollendi irregularitatem. Ita exponit Collector Compendii Cisterciensis, verb. *Absolutio*; sequitur Emman. Rodr., tomo primo, quæstione vigesima, articulo decimo octavo.

14. Objici vero potest, quia, juxta hanc interpretationem, nulla facultas conceditur per hæc verba talium privilegiorum. Probat primo, quia, quamvis culpa habeat irregularitatem annexam, non propterea absolutio peccati quoad culpam reservata est, non solum Summo Pontifici, verum etiam neque Episcopo, ut tractavi tom. 4, in tertia parte, disp. 28, sect. 3; ergo si per illa verba solum conceditur absolutio a culpa, nihil conceditur, quia jure communi habebatur. Secundo, multum repugnat proprietas verborum, quia absolutio a sola culpa revera dici non potest absolutio ab irregularitate, cum illam non tollat.

15. Ad hæc vero responderi potest, ex his quæ subobscurè insinuat prædictus auctor, seu Collector, absolutionem hanc ab irregularitate, non intelligi ab irregularitate jam contracta, sed de absolutione a delictis quibusdam, quæ producant irregularitatem si cum eis celebretur, quia secum afferunt suspensionem, ut sunt publicus concubinatus, et similia, juxta doctrinam Navarri, c. 25, n. 76. Sed hoc et gratis dicitur, quia verba Indulti

generalia sunt, et sine fundamento sic limitantur; et non solvit difficultatem, tum quia illa est major improprietas verborum, quia non absolvitur quis a vinculo quod nondum contraxit, nec necessario est contracturus, si nolit; non enim dicitur sacerdos absolvi ab irregularitate, quando ab excommunicatione absolvitur, eo quod esset contracturus irregularitatem, si excommunicatus celebraret; ergo idem est in suspensione. Tum etiam quia illa peccata non sunt reservata ratione illius suspensionis, præsertim Summo Pontifici; ubi enim facta est talis reservatio? imo neque inter peccata, quæ olim dicebantur ipso jure Episcopis reservata, numerari solebant, ut patet ex dictis in illa sect. 3. Tum denique quia illa doctrina Navarri, ut existimo, vera non est, ut alibi ostendi, quia illa suspensio non est vera censura, cum ipse fateatur, per solam pœnitentiam tolli.

16. *Vera auctoris responsio.* — Videtur ergo dicendum, ibi verbum absolvendi latius sumi pro verbo abolendi seu tollendi, quæ verba abstrahunt a propria absolutione et dispensatione; sicut enim sub potestate ligandi et solvendi includitur potestas dispensandi, ita verbum absolvendi potest interdum sumi in illa generali significatione, quæ dispensationem includit. Verum quidem est juxta ordinarium et proprium usum juris canonici, non ita solere accipi verbum illud, et ideo ubi verba adjuncta non cogunt, propria significatio retinenda est, et hic est sensus illius principii, seu fundamenti: *Irregularitas non absolvitur, etc.*, quod aliis locis posuimus. Si autem adjuncta verba cogant ad intelligendum, verbum accipi in illa latiori significatione, non est adeo impropria quin admitti possit. Eo vel maxime quod conjunctio illarum duarum vocum, *absolutio irregularitatis*, cogit nos ut in alterutra illarum improprietatem, vel extensionem significationis admittamus; ergo eligenda est quæ minor fuerit; multo autem minor improprietas est in extensione verbi absolvendi ad dispensationem, quam in acceptione vocis *irregularitatis*, pro culpa quæ irregularitatem produxit, aut producere potest. Præsertim quia per priorem verbi interpretationem ampliatur privilegium, quod fieri debet quando cum nulla vel minori improprietate verborum fieri potest. Tandem in hismet privilegiis statim subjungitur exceptio (ut iidem auctores referunt) homicidii voluntarii, mutilationis et bigamiæ; ergo signum est non esse sermonem

de absolutione a culpa, quia nec bigamia est culpa, nec peccatum homicidii aut mutilationis tale est, ut per hæc privilegia absolvi non possit. Et hactenus de materia hujus potestatis.

CAPUT XXII.

IN QUIBUSNAM RELIGIONIBUS PRÆLATUS SIT DICTA POTESTAS ABSOLVENDI SUBDITOS AB OMNIBUS CENSURIS, TAM JURE QUAM AB HOMINE.

1. Circa secundum punctum, de personis quibus hæc potestas conceditur, quod etiam in fine c. 20 proposuimus, primum omnium consideranda sunt verba privilegiorum; nam, si in specie quædam nominantur, et non alia, illa solum habebunt potestatem, quia privilegia tantum valent quantum sonant. Si autem generatim potestas conceditur Prælati, vel Prælato, dicendum est dari Prælati conventualibus, et a fortiori omnibus universalioribus. Ratio prioris partis est, quia illi sunt veri Prælati, ut supra ostendimus, et concessio indefinita æquivalet universali. Quod est manifestius quando locutio est in plurali; nam cum est sermo de Prælato in singulari, nonnihil dubitationis habere videtur. Nihilominus tamen restringi non potest ad unum tantum Prælatum supremum, tum quia potius nomine proprio Generalis quam communi nominaretur; tum etiam quia regulariter hoc est contra communem usum religionum, nam ipso jure censentur hæc facultates per ipsamet privilegia communicata Provincialibus, et ad usum earum moraliter necessarium est. Quantumvis ergo Prælati in singulari nominentur, sub illa voce comprehenditur Generalis et Provincialis; ergo etiam conventualis Prælati, quia nulla est ratio restringendi. Dices: alii habent magis proprie jurisdictionem Episcopalem. Respondeo parum hoc referre; nam hic etiam habet eam jurisdictionem, quæ sufficit ut sit vere et simpliciter Prælati, ut hac ratione sub illa voce comprehendi possit, quæ indefinite posita tantum valet, ac si diceretur, quicumque Prælati. Aliunde vero actus absolvendi, propter quem datur hæc facultas, magis ordinatur ad internam salutem, quam ad forense iudicium, ideoque merito censetur concessa illa facultas proximo Prælato, qui curam gerit animarum subditorum. Unde quando in jure committitur Prælato casus aliquis reservatus Pontifici, Abbas specialiter nominatur, ut patet ex cap. Cum

illorum, cum similibus, de Sent. excom., quia nimirum ille est veluti proprius pastor religionum; idem autem est de quocumque Prælato conventuali.

2. Nihilominus tamen (ut alteram partem probemus) non potest sub illa voce, etiam in singulari posita, ita intelligi particularis Prælati, ut excludantur universales, tum propter rationem factam de indefinita locutione, tum maxime quia illi sunt præcipue Pastores, et magis proprie. Unde sicut alibi, in tomo de Pœnitentia, diximus nomine proprii sacerdotis ita in jure significari Parochum, ut non excludatur Episcopus vel Pontifex, ita de nomine Prælati in præsentia dicendum est. Quapropter, etiamsi Indulta solum facerent mentionem Prælati conventualis, verbi gratia, Prioris vel Guardiani, aut Abbatis, non existimo excludi superiores Prælatos eorumdem subditorum, propter rationem factam, et quia revera hoc postulat debitus ordo, et verisimile non est Pontificem velle aliquid præter illum concedere.

3. *Limitatio prædictæ partis, et ejus explicatio.* — Dico autem, respectu eorumdem subditorum, quia interdum privilegium conceditur in favorem unius tantum monasterii, et religionum vel Prælati ejus, ut sic; et tunc, quamvis dicamus, non solum Abbatem, vel Priorem localem, sed etiam Provinciale vel Generalem posse uti illo privilegio, nihilominus non poterit illo uti nisi circa religiosos illius monasterii, quia non conceditur illis ut Provinciales vel Generales sunt absolute, sed ut sunt Prælati talis monasterii. Exemplum esse potest in multis privilegiis concessis Abbati monasterii S. Benedicti Vallisoleti, quæ in Compendio etiam Mendicantium, et in nostro interdum referuntur, verbo *Absolutio*, et verbo *Dispensatio*, si tamen supponamus illa ipsi concedi ut Abbati illius monasterii, non ut Generali sui ordinis, prout est in Castella, de quo mihi non satis constat, quia originales litteras videre non potui. Adde etiam per alias Bullas, et Indulta, quæ concedunt communicationem omnium privilegiorum, factum jam esse, ut fere nullum sit privilegium uni domui, vel provincie aut nationi concessum, quibus non possint alii conventus gaudere, ut constare potest in nostra Societate ex Bulla Pii V *Dum indefessa*, ubi communicationem privilegiorum illi concedens, addit illa verba: *Tam in genere, quam in specie, et tam communiter et conjunctim, quam particulariter et divisim, etiam per mo-*

dum extensionis seu communicationis, et alias quomodolibet quibusvis ordinibus fratrum et sororum Mendicantium, quocumque nomine nuncupentur, illorumque congregationibus, conventibus et capitulis, ac utriusque sexus personis, ac illorum monasteriis, domibus, ecclesiis, etc. Et similia verba habet Gregorius XIII, in Bulla anni 1575, *Ad perpetuam rei memoriam*, addens extensionem ad omnes religiones: *Mendicantium* (inquit) *aliarumque religionum ordinibus, congregationibus, conventibus, capitulis, monasteriis, domibus, Ecclesiis, etc.*; et multæ aliæ religiones habent similem communicationem, et ideo, ut dicebam, jam non multum refert an privilegium in principio fuerit uni monasterio, vel Abbati illius, aut toto ordini concessum.

4. Secundo dicendum est, ex vi talium privilegiorum, in quibus Prælati nominantur, non posse inferiores ministros vel confessores absolvere a prædictis casibus. Probatur, quia nulli alii sunt proprii Prælati, et privilegium non extenditur ultra verborum proprietatem. Unde fit ex vi horum privilegiorum vicarios ordinarios monasteriorum, quocumque nomine appellentur, non posse hanc absolutionem dare ex vi talium privilegiorum. Probatur, quia non sunt Prælati, ut supra ostensum est.

5. *Dubium trimembre circa assertionem.* — *Resolutio primi membri.* — *Resolutio secundi membri.* — Dubitari autem potest an sit aliquod speciale privilegium, per quod facultas concedatur vicariis seu subprioribus, etc. In hoc duo videntur certa inter auctores, et tertium incertum. Primum est, vicarium illius domus, quæ non habet alium Prælatum conventualem, vel quia mortuus est, vel tempus suum absolvit, vel certe quia in tali domo non consuevit alius provideri Prælati, hunc, inquam, vicarium gaudere his privilegiis, quia, licet non nomine, re ipsa Prælati conventualis est, ut supra tetigimus; unde ad hoc non est necessarium speciale privilegium, sed supradicta verba sufficiunt. Secundum est, hujusmodi vicarium vel subpriorem ordinarie non habere hanc potestatem, dum scilicet proprius Prælati suum monasterium præsens gubernet, propter conclusionem et rationem adductam, et quia nullum invenitur privilegium quod majorem extensionem habeat, ut statim dicam.

6. *Tertii membri.* — *Auctoris iudicium.* — De tertio vero puncto est nonnulla dubitatio, scilicet, quando monasterium habet proprium

Prælatum, ille autem absens est, an possit tunc vicarius his facultatibus uti. Nam Collector privilegiorum in Compendio Mendicantium, verb. *Absolutio quoad fratres*, § 7 et 34, partem negantem indicat. Contrarium vero cum Veracrucis, quem citat, tenet Emmanuel Rodericus, dict. q. 20, art. 2 et 3, nimirum, quemcumque vicarium Prioris conventualis relictum ab ipso Priore pro tempore suæ absentie habere eandem auctoritatem. Fundatur in quodam privilegio Clementis IV, quod ipse refert art. 1, ex lib. Monumenta ordinum, ubi hoc videtur concedi *Generali, Provincialibus, Prioribus conventualibus, et eorum vicem gerentibus in eorum conventibus, et locis sibi commissis*. Hæc verba refert dictus auctor, art. 3, quæ si eodem tenore habentur in originali, plane convincunt, nec possunt bene exponi de vicario, qui sede vacante loco Prælati substituitur: nam illa verba, *eorum vicem gerentibus in eorum monasteriis*, non possunt commode intelligi, nisi de monasteriis vel provinciis habentibus proprios Prælatos, qui, dum absunt, alios relinquunt qui vices suas gerunt. Et inde recte sequitur vicarium vel ministrum, absente Prælato, seu Rectore, posse uti illis facultatibus, quia tunc vices Prælati gerit. Verumtamen idem auctor, in art. 1, alio tenore refert illud privilegium, scilicet: *Concessit Generali et provincialibus ministris, et eorum vicariis, atque etiam Custodibus fratrum Minorum, in provinciis et custodiis sibi commissis*, etc. In quibus verbis constat nec Prioribus conventualibus, nec eorum vicariis factam esse illam concessionem, ut idem auctor fatetur. Imo, si tenor verborum servetur, nec vicariis custodum fit concessio, sed tantum vicariis generalibus vel provincialibus, fortasse propter majorem illorum auctoritatem. Addit vero idem auctor, in eodem art. 1, ex lib. Monum. ordin., concessione 548, et concess. 432, privilegium illud extensum fuisse ad Priores conventuales in gratiam Prædicatorum et Carmelitarum; de vicariis autem ibi nihil dicit; sed in art. 2, statim in principio, ait, ex Mari magno Prædicatorum constare hæc privilegia extendi ad Priores conventuales, et eorum vicarios; nihil tamen in particulari allegat, sed refert se ad art. 1. D. autem Antoninus, 1 p., tit. 19, c. 2, prius dicit, generalem vicarium Magistri ordinis, ex potestate sibi a privilegiis tradita, ita posse fratres absolvere ab omnibus peccatis et censuris, sicut magistrum ipsum, et idem postea subdit de vi-